

BOGNÁR JÓZSEFFEL

Jó három éve találkoztunk először, a Magyar Rádió sajtókonferenciájának élő adásán. Rapcsányi László szerkesztő-riporter vezetésével mi, újságírók arról faggattuk a Magyarok Világszövetsége vezetőit, az utóbbi években milyen kapcsolatokat teremtettek a külhonban élő magyarokkal, akadályozták-e törekvéseiket bizonyos nyugati, esetleg hazai erők, vannak-e kézzelfogható eredményei az anyanyelvi mozgalomnak. A Kossuth adón és a Szülőföldünk állomáson egyszerre sugárzott műsor válaszdadjói közül – higgadt nézeteivel, nem sarkított, de határozott és egyértelmű véleményével – kitűnt a világszövetség elnöke, dr. Bognár József akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia Világgazdasági Kutatóintézetének igazgatója. Pedig meglehetősen csipős kérdéseket kapott. . .

S most, hogy szobájában, az intézet direktori irodájában ülünk, óhatatlanul eszembe jutnak az akkori kérdések, melyekre a rádióműsor szűk keretei között képtelenség lett volna kimerítő feleletet adni.

– *Megpróbáljuk most, professzor úr?*

– Ahogy gondolja. Kérdezzen!

– *Kezdjük az anyanyelvi mozgalommal! A tizenegy évvel ezelőtti induláshoz képest változott-e a konferenciák célja, sikerült-e – mint erről gyakorta szó volt – kibővíteni a beszélgetések tartalmát, a meghívottak körét? A legutóbbi tanácskozásra – a nyugati vendégeken kívül – már valamennyi környező szocialista ország vezető magyar értelmiségieit meghívták, s ők – az erdélyiek kivételével – éltek is az alkalommal. Péccsett mire számíthatunk?*

– A mozgalom bővítéséről gondolkozhatunk extenzív alapon és intenzív alapon. Extenzív bővítésen azt értem, vajon több országból érkeznek-e a vendégek, intenzív fejlesztésen pedig azt, hogy a mozgalom milyen tevékenységi területeket fog át, létrehozott-e új kapcsolati formákat, születtek-e újszerű publikációk, vagyis gazdagodott-e a munka tartalmi része. Úgy vélem, 1970 óta a világ etnikai és nyelvi gondolkodásában jelentős változás ment végbe s ez kedvezően befolyásolta a mi célkitűzéseinket. Chicagóban egyetemi tanszék foglalkozik az emberiség nyelvi kérdéseivel; kutatói megállapították, hogy jelenleg 4400 olyan nyelv létezik, amelyet százezernél többen beszélnek. Ebbe természetesen a törzsi nyelvek is beletartoznak. Mindenesetre ez az óriási szám, a 4400 nyelv léte sejtetni, milyen sokszínű a világ ebből a szempont-

ból, pontosabban: ebből a szempontból is. A soknyelvűség azután meghatározza egyes országok kulturális és kommunikációs mozgását: többek közt azokat, amelyek népességét túlnyomórészt bevándorlók alkotják. Mindegy, hogy maiak vagy száz év előttiak – bevándorlók. Az Egyesült Államokba, Kanadába vagy Ausztráliába még ma is tömegével érkeznek az idegenek Európából, de főleg Ázsiából és Afrikából. Nos, ezekben az országokban komoly gyakorlat alakult ki a tekintetben, hogy az előző közösségből, az óhazából kiszakadt emberek beilleszkedését megkönnyítsék, hozzászoktassák őket az új szokásokhoz, a korábbtól eltérő értékrendhez. A legtöbb helyen – épp a beilleszkedést könnyítendő – lehetővé teszik, sőt kívánatosnak tartják, hogy a bevándorlók a saját nyelvükön, illetve azon is művelődjenek, képezzék gyermekeiket. Iskolák, klubok alakulnak, s a letelepedés első nehézségeinek leküzdése után a bevándorlók figyelme az óhaza felé fordul: mi újság otthon, fejlődik-e az ország, milyen új könyvek jelentek meg. Esetünkben találkozott a kivándorolt magyarok igénye a miénkkel, azt szeretnénk, hogy aki csak akar, bekapcsolódhasson a nyelvi mozgalomba. Ezt az illető kormányok is igyekeznek támogatni; a Magyarok Világszövetsége megegyezést kötött például a kanadai és az ausztrál hivatalos szervekkel, és sikerült elérni, hogy az USA-ban – közelebbről: Bloomingtonban – magyar tanszék alakuljon az egyetemen, melynek működését félig mi finanszírozzuk, félig az amerikaiak.

Igaz, a világszövetség főként a Nyugaton élőkkel foglalkozik, de szükségesnek tartjuk, hogy az anyanyelvi mozgalomban részt vegyenek az egy tömbben élő kisebbségek is. Ők nem hagyták el lakóhelyüket, történeti okokból élnek Magyarországon kívül, de ugyanúgy beletartoznak a magyar kultúra közösségébe, ugyanúgy szükségük van arra, hogy a nyelv alakulásáról vagy az irodalomról eszmét cseréljenek, mint az itthon élőknek vagy a nyugatiaknak. Ha ezáltal emberi egyéniségüket vagy szakmai tudásukat gyarapíthatják, úgy ez a szóban forgó országok társadalmi, gazdasági és kulturális érdekeit is szolgálja. Természetesen az ideai tanácskozásra is meghívtuk valamennyi magyar kisebbség prominens képviselőit, reméljük, valamennyiükkel találkozhatunk Péccsett.

– *A Magyarok Világszövetsége elvezetését azt sugallja az embernek, hogy a szervezet minden, a hatá-*

rainkon túl élő magyarra törődik, de mint Ön is említette, elsődleges működési területe a szórványmagyarság, a kisebbségekkel csupán az anyanyelvi mozgalomban van kapcsolata. A környező országokban lakóknak talán nem volna szükségük arra a széles körű kulturális és egyéb támogatásra, amit a világszövetség nyújtani tud?

– Ez a szövetségnek azonban nem feladata. Abban nyilván egyetértünk, hogy másként kell közelíteni azokhoz, akik önszántukból hagyták el az országot és kerestek maguknak új lakóhelyet, és megint másként azokhoz, akik zárt tömbben, századok óta ugyanazon a tájon, ugyanabban a faluban vagy városban élnek, akik tehát joggal hazájuknak tekintik szülőföldjüket. A nemzetközi munkásmozgalomban uralkodó felfogás szerint a nemzeti-ségi kérdések kezelése az országot irányító párt politikai felelőssége, így tekintik ezt a szomszédos szocialista országokban is. Nézetünk szerint – sokszor és sok helyen elmondtuk már – a kisebbségek hidat képeznek a népek között. De a hidat mindkét parton rögzíteni kell, csak így közlekedhetünk rajta. Ezt a hid-szerepet egyébként nem minden szocialista ország fogadja el, nemrég hallottam az egyik szomszédos állam kulturális vezetőjének nyilatkozatát a rádióban, aki azt vallotta, hogy országaink közt a szocializmus az igazi híd; ez egy általánosabb megfogalmazás. Az általunk vallott híd-szerep is csak akkor juthat érvényre, ha a kisebbségek élvezik a nekik járó személyi és kollektív jogokat, azaz valóban végigmennek a hidon. S ezeket a jogokat, a jogok gyakorlását csak az illető állam képes biztosítani.

– A Nyugaton élő magyarok száma másfél-kétmillió, a környező országokban körülbelül hárommillióan laknak. Milyen szempontok szerint választják ki az Anyanyelvi Konferencia száz vendégét?

– Tevékenységük alapján. Elsősorban magyarul író művészeket, a kint működő magyar egyesületek vezetőit, nyelvoktató pedagógusokat, magyar lelképászorokat hívunk. Mert ne felejtjük el, az anyanyelvi mozgalom nem a nyelvtudomány speciális céljait szolgálja, hanem mindazokat, akik szerte a világban magyarul beszélnek, olvasnak, írnak. A mozgalom persze kötődik a tudomány eredményeihez, hiszen bizonyos szellemi foglalkozások utánpótlását csakis a magyar egyetemek, illetve a magyar tanszékek biztosíthatják, de a cél nem a tudományos kérdések megválaszolása. Felmérjük az igényeket, elmondjuk a magunkét, vitatkozunk, megszabjuk a teendőket mondjuk a tankönyvkiadásban, a tanárok továbbképzése terén, tehát nagyon is praktikus dolgokról gondolkodunk. Ezért olyanokat hívunk meg, akikről gyakorlati megoldásokat várunk. S emellett kicseréljük nézeteinket arról is, ami az utóbbi időben a társadalmi fejlődésben, a gazdasági életben vagy a

kultúrában történt. Itthon és külföldön. A konferencia hírcsere, tapasztalatcsere az egy nyelven beszélő, de más-más országban, illetve társadalmi rendszerben élők között.

– Sok olyan emigráns él Nyugat-Európában és Amerikában, aki a felszabadulás előtt vagy az utána következő egy-két évben jelentős alkotómunkát folytatott vagy hasznos politikai tevékenységet végzett itt, Magyarországon; de a maga részéről elfogadhatatlannak ítélte a kibontakozó szocialista rendszert, esetleg a módszereket, a formákat utasította el és inkább az emigrációt választotta. Ugyanakkor nyelvünkért, az egyetemes magyar kultúráért – iróként, tudósként, publicistaként – ezek az emberek odakint is sokat tettek, ha véleményükkel, politikai tetteikkel nem is mindig értettünk egyet. Gondolok itt Márai Sándorra, Szabó Zoltánra vagy a már elhunyt Kovács Imrére. Meghívjuk-e, meghívjuk-e őket a mostani vagy valamelyik korábbi konferenciára?

– Konkrét meghívásról nem tudok, de kötelességünknek érezzük, hogy velük is fölvegyük a kapcsolatot. Van, aki elzárkózik, van, aki nem. Mi – őszintén mondhatom – szót akarunk érteni mindenkivel, de ez nem mindig sikerül, főleg az 1945 utáni menekültekkel nem. Tapasztalat szerint nehezebb közös nevezőre jutni azokkal, akik odakint is politikával foglalkoznak, hisz nekik az emigráns-alapállás anyagi vagy szellemi egzisztenciát jelent, dokumentálniuk kell, hogy távol állnak az itthoni értékrendtől és állapotoktól. Akadnak orvosok, mérnökök, akik idehaza politizáltak s most külföldön a szakmájukban dolgoznak; velük – bár nem értünk mindenben egyet – könnyebben tudunk dialógust folytatni, mint az aktív közéleti emberekkel, a jobboldali emigráció vezetőivel.

A politikai emigránsok megnyerése hosszú időt, nagy-nagy kitartást kíván. Eléggé lemaradtunk ezen a téren, s ebben mi is ludasak vagyunk. A személyi kultusznak nevezett korszakban, majd az 1956-os események után, vagyis 1948 és 60 között mi is elzárkóztunk nemcsak a politikai emigránsoktól, hanem szinte minden Nyugaton élő magyartól. Amíg egy új rendszer nem konszolidálódik, a külfölddel való nagy érintkezési felület azt a félelmet kelti a változások megszilárdítását óhajtó vezetőkben, hogy a régi, az idegen norma- és értékrendszerek könnyen megingatják az újat, így jobb, ha nem érintkezünk... Ezek a görcsök a 60-as évek elején feloldódtak, attól fogva lassan, de mindig a kapcsolatok körének szélesítésén fáradoztunk. De hogy mekkora volt a politikai emigránsok az a rétege, amellyel párbeszédet folytathattunk, az összefüggött azzal, hogy itt belül milyen állapotok uralkodtak s milyen volt az ország nemzeti megítélése. Amióta hírünk Keleten és Nyugaton egyaránt kedvező – az utóbbi tíz-tizenkét év-

ben – azóta olyan emigránsok is változtattak magatartásukon, akik korábban semmiféle közeledésre nem hajlottak.

– *Igen, Cs. Szabó László, a kitűnő író és művészettörténész két ízben is hazalátogatott egy év alatt, jóllehet ez akár csak tíz esztendeje elképzelhetetlen lett volna. De említhetnénk Gombos Gyulát vagy Zilahy Lajost is, aki hirtelen halála előtt a végleges hazatelepülés gondolatával foglalkozott. Mások viszont, például Szabó Zoltán, a felszabadulás előtti idők nagyszerű szociográfusa, a „Cifra nyomorúság” és „A tardi helyzet” szerzője egyelőre csak a nyugati nyilvánosság előtt teszi közzé a világról és Magyarországról vallott felfogását...*

– Mondom, óriási türelemre van szükség. Meg kell értenünk bizonyos negatív előjelű érzelmeket, indulatokat is. A politikai emigráció legjelentősebb hulláma 1947–48-ban zúdult Magyarországról Nyugatra, méghozzá olyan eseményeket követően, melyeket a menekülők joggal éreztek igazságtalannak, hiszen a koalíción belüli zavaroktól a konstruált perekig sok minden történt. Ennek ellenére többekkel sikerült megegyeznünk. Ön Cs. Szabót hozta fel, én hozzátesszem Nagy Ferencet. A volt kisgazdapárti miniszterelnök hazalátogatását mind ő, mind mi alaposan előkészítettük, csupán a halála akadályozta meg terve valóra váltását. Szegedy-Maszák Aladár washingtoni nagykövét, volt külügyi államtitkár, Kárász Artúr, a Nemzeti Parasztpárt gazdasági vezetője egy idő óta rendszeres vendégeink. Bizonyos alapvető kérdésekben – a magyarság közeli jövőjét, kulturális céljainkat tekintve – egyetértünk, ez a legfontosabb. Szerintem nem is kell minden apróságban azonos álláspontra jutni, ez nem feltétele a kommunikációnak. Úgy gondolom, ilyen sokszínű világban, mint a miénk, egyre inkább arra kell törekedni, hogy a lényeges dolgokban szót értsünk és együttműködjünk, a kevésbé jelentős kérdéseket tisztességes vitában tisztázzuk, kölcsönösen megbecsülve egymás álláspontját.

– *Nevesebb közéleti emberekkel, írókkal, tudósokkal nyilván személyesen kell fölvenni a kontaktust. De hogyan foglalkozik a világszövetség a Nyugaton élő többi magyarral, azokkal a száz és százakkal, akik számunkra éppoly fontosak, mint a hírességek?*

– Kapcsolatot építünk ki a befogadó országok magyar szervezeteivel: egyesületekkel, iskolákkal, egyházi intézményekkel. Ezek épp azért alakultak még a századelőn, hogy a magyar származású munkások, értelmiségiek megismerjék egymást, összejárjanak, próbáljanak közösen úrrá lenni a szórványban élő népcsoport szükségszerű gondjain, melyek a letelepülés első éveiben csőstől jelentkeznek. Az egyesületek szervezik az illető ország magyar közéletét, számunkra is bázist jelentenek,

mert a munkásság elsősorban az egyesületeken keresztül vonható be az anyanyelvi mozgalomba, a magyar kultúra bűvkörébe. Különleges szerepet játszik külföldön az egyház is, azok a katolikus, protestáns, zsidó közösségek, melyek az idegen környezetben mind hitüket, mind magyarságukat együtt akarják megtartani. A prédikáció, az istentisztelet utáni társalgás a felnőtteket, a vasárnapi iskola a gyermekeket segíti az anyanyelv tisztaságának megőrzésében; tehát az egyházak pozitív szerepét nem lehet eléggé hangsúlyozni. A Budapesten szerkesztett *Magyar Hírek* című képeslap, a világszövetség újságja a legtöbb kinti magyar asztalán megtalálható, ebből informálódhatnak a hazai eseményekről vagy a más országokban élő magyarok mindennapjairól. Sok újság és folyóirat jelenik meg Nyugaton, és elvéve bár, de akadnak kiadványok, ezekkel is igyekszünk vagy szeretnénk együttműködni. Ami szintén nem könnyű feladat, mert valamelyik nyugati megbízójuk támogatja őket anyagilag, s a szerkesztő, a kiadó meg akar felelni a megbízó igényeinek.

– *Olykor megjelenik a hazai sajtóban vagy a Magyar Hírekben egy-egy rövidebb-hosszabb hír arról, hogy amerikai, nyugat-európai magyar közgazdászok, könyvtárosok, tanárok érkeztek Budapestre. A különböző szakmák jeles képviselőinek összehívása miért fontos nekünk?*

– Nemcsak nekünk – nekik is fontos. Egy magyar könyvtáros vagy pedagógus sehol nem tudja olyan színvonalasan továbbképezni magát, mint Magyarországon, saját szakmai minőségét emeli, ha részt vesz a hazai tanfolyamokon, találkozókban. A magam részéről természetesen tartom, hogy ha a magyarságnak több neves közgazdásza él másutt, akkor kapcsolatot keressünk velük, meghányjuk-vessük a szakmai kérdéseket. De ugyanezt mondhatjuk a művészekről, az írókról is. A világszövetségnek nem kis szerepe volt abban, hogy a nyugati magyar alkotók a 70-es évek elején-közepén publikálni kezdték a budapesti és vidéki folyóiratokban. Azóta a legtöbbjüknek kialakult a személyes nexus valamelyik hazai lappal s a dolgok mennek a maguk útján, a közlés részletkérdései a szerkesztőségekre és az alkotókra tartoznak.

– *De csak hosszú évek múltán jelenhetett meg Budapesten a kint élő magyar költők antológiája... Hadd említek egy másik kritikus megjegyzést. Nyugati publicisták gyakorta állítják, hogy Magyarország csak a pusztai gazdasági előnyökért szorgalmazza kapcsolatait a magyar származású közgazdászokkal vagy üzletemberekkel.*

– Nézze, rosszulindulati megjegyzéseket eddig is kaptunk, ezután sem kerülhetjük el őket. Egyáltalán nem titkoljuk, hogy a nagy cégekkel mindketőnk számára előnyös üzleteket szeretnénk kötni, és ezt néha megkönnyíti, hogy egy-egy menedzser

magyar származású. No de hogy egész emigrációs politikánk ilyesfajta célokat szolgálja, az egyszerűen nevétséges. Az orvosoktól, a könyvtárosoktól vagy a lelkészekről milyen közvetlen anyagi hasznot remélhetünk? Pedig velük ugyanúgy bővíteni kívánjuk az együttműködést. Bizonyára tudja, hogy tavaly nyáron katolikus papok voltak itthon, az idén protestáns lelkészek jöttek korántsem csak azért, hogy a dollárjaikat forintra váltsák... Igyekszünk előmozdítani az érintkezést a külföldi magyar papok és itthoni hittestvéreik, lelkész kollegáik között. Teológiai akadémiainkon vállaljuk vendéghallgatók képzését, akik aztán valamelyik nyugati államban, többnyire Amerikában hirdetik majd az igét. Szándékaink őszinteségét bizonyítja az is, hogy a Magyarok Világszövetsége elnökségében szinte minden hazai felekezetet képviselteti magát, a katolikusok közül Cserháti József pécsi püspök és Szennay András pannonhalmi főapát, de ugyanígy a református, az evangélikus és a zsidó egyház, valamint a Szabadegyházak Tanácsának egy-egy püspöke, vezető papja is.

De ha már a kintről kapott bírálatoknál tartunk, hadd idézzek magam is egyet. Szemünkre szökták hányni, hogy célunk a Nyugaton élő magyarok – főként az ismertebb személyiségek – hazatelepítése. Ez nem igaz! Mi azt szeretnénk, ha a kint élők – ha már úgy döntöttek, hogy elhagyják Magyarországot – megtalálják helyüket új hazájukban, vívjanak ki elismerést maguknak s ezzel a magyar névnek, és természetesen próbálják megőrizni nyelvüket, nemzeti hovatartozásukat. A tisztességgel dolgozó, normális családi és társasági életet élő magyar hazánknak is jó propaganda... Az viszont igaz, hogy aki haza akar települni s hozzánk fordul, annak segítünk. De mindene-előtt felhívjuk a figyelmét arra, hogy az itthoni megtelepedésnek vannak következményei s ezeket neki vállalnia kell. De ezek természetes dolgok, ha valaki tőlünk vándorol külföldre, neki is be kell tartania a befogadó ország jogszabályait.

– *Szövtünk a közgazdászokról és az üzletembe-kről. Önnek, mint a Világ gazdasági Kutatóintézet igazgatójának volt-e személyes szerepe abban, hogy a velük való találkozók létrejöttek?*

– Volt, ezt minden szerénytelenség nélkül állíthatom. Előkészítő bizottságot szerveztünk, meghatároztuk a tanácskozások tartalmát, célját, s én az intézet igazgatójaként is kamatoztattam személyes ismeretségeimet. A partnerek közt voltak, akiket még hazulról ismertem, és olyanok is, akikkel a program szervezése hozott össze, fiatalok és idősebbek egyaránt.

– *Az életkorral jut eszembe: a kapcsolatok intenzitását tekintve lehet-e különbséget tenni az egyes kívándorlási hullámok között? Arról már beszéltünk, hogy az 1945–48-as emigrációnak még nem*

minden képviselőjével sikerült megtalálni a közös hangot; de hogyan állunk a többiekkel?

– A XX. század elején kitántorgott másfélmillió magyarból csak mutatóba élnek még néhányan, már inkább a fiaikkal, unokáikkal van kapcsolatunk. Ez a réteg egyébként szinte teljes egészében baloldali volt, vagy legalábbis nem jobboldali, így velük majdnem mindenben egyetértettünk. A két világháború között üldözöttek, antifasiszták hagyták oda az országot, ugyancsak progresszív csoport, ők is sokat segítettek a kapcsolatok normalizálásában. A felszabadulás után távozottakról már szövtünk. Ez hallatlan tarka társaság, horthysta generálisoktól és nyilas senkitől kezdve kisgazdapárti, szociáldemokrata politikusokon át üzletemberekig és tudósokig, sok mindenki megtalálható köztük; személyes beállítottságuktól függ, ki milyen viszonyt alakított ki az óhazával és a Magyarok Világszövetségével. Ami roppant érdekes: az 56-os disszidensek – jó kétszáz ezer ember – nagyon összetartó réteg, az irántuk lojális magyar egyesületekben ők viszik a prímet, a kulturális életben is megnőtt a befolyásuk. Mivel zömmel nem közvetlen politikai okokból hagyták el az országot, szívvel-lélekkel ápolják a Magyarországhoz fűző rokoni, baráti szálakat, gyakran hazajárnak; ebből a rétegből jönnek legtöbbször a különböző szakmai értekezletekre, tanfolyamokra. Ami kicsit aggasztó: kevésbé törődnek azzal – tisztelet a kivételnek –, hogy gyermekeiket bevezessék az anyanyelv rejtelmeibe; hiába, a rohanó életmód, a megélhetéért és a sikerért folytatott küzdelem ott is kimeríti az embereket. Tulajdonképpen az 56-osok második nemzedékének szervezzük a balatoni és a sárospataki nyelvi tábortokat. De mondom, ez egy odakint szépen beérkezett csoport, idehaza és külföldön szerzett tudását jól hasznosítja. Ha a körülmények engedik, további együttműködésünk is gyümölcsöző lesz.

– *A körülmények? Ön a Valóság 1981. évi harmadik számában – a világgazdasági tendenciákról szólván – azt írta, hogy a nemzetközi politika és a világgazdasági helyzet mérlegelésénél figyelembe kell venni azt a sok feszültséget és gyanakvást, amely világunkban jelen van. És ha a feszültség fokozódik, a gyanakvás méregyékévé válik tovább duzzad? Visszafordítható-e emigrációs politikánk eddigi sikerei, elodázható-e a kitűzött célok?*

– A folyamat lassítható, stagnálásra készíthető, de visszafordítani – meggyőződésem – nem lehet, nem szabad. Higgye el, nálunk ezt nem is akarja senki. Persze kialakulhat olyan helyzet, amelyben az érintkezés, a dialógus megnehezül, elakad, de akkor sem szabad abbahagyni a munkát, felelősek vagyunk önmagunkért és a külföldön élő magyarok etnikai jellegének, nyelvének megőrzéséért. Ez nem taktikai kérdés, hanem

hosszú távra szóló terv, amit szívügyünknek tekintünk.

A dolognak van egy gazdasági oldala is. Nyitott gazdasági rendszerünkben egyszerűen elképzelhetetlen, hogy a nyugati külkereskedést máról holnapra felfüggesztjük. Nemzeti jövedelmünk fele az export-import révén realizálódik, az elzárkózásba tönkremennénk. De mivel kereskedelmi kapcsolatainkat nem fenyegeti veszély, miért kéne feltételeznünk, hogy a szórványmagysággal való érintkezést a külső erők netán megtorpedózzák? A személyes és kulturális viszonyok fejlesztése szerepel a helsinki záróokmány ajánlásai közt is, mi ezt komolyan vesszük. S őszinte igyekezetet tapasztalunk a külföldi magyarok többségének oldaláról is.

– *Kölesönös kapcsolatainknak fontos eleme, hogy a Nyugaton élők megismerjék a mi itthoni gondjainkat, nyomon kövessék az ország gazdasági, szociális, művelődési életének alakulását. Szócsövünk külföldön a világszövetség lapja, a Magyar Hírek. Érdekes módon nem odakint, hanem Budapesten hallottam nemegyszer a maliciózus megjegyzést, hogy az újság rózsaszínűbre festi a hazai valóságot a kellenél, hiányzik belőle a kritikus szellem, ami a magyar sajtó legjavát jellemzi. . .*

– Lapunk elsősorban információs célokat szolgál s az olvasók kívánságának megfelelően bemutatja az egyes megyék, városok vagy bizonyos üzemek, művelődési intézmények életét. A külföldieknek szánt tájékoztatásban nem mehetünk bele olyan részletkérdésekbe, amelyeket ők nem értenek, nem tudnak hová helyezni. Írjuk meg, hogy korrump volt Iksz város tanácsa, vagy rosszul gazdálkodott Ipszilon üzem vezetősége? Sokkal helyesebb, ha eredményeink mellett a fő társadalmi el-
lentmondások megrajzolására vállalkozik a lap,

nem kendőzve a kisebb – de átfogó jelentőségű – hibákat sem. És ha visszalapoz az elmúlt év számaiban, az alkoholizmusról vagy a művi abortuszok számának emelkedéséről éppúgy talál bíráló cikket, mint a helytelen településpolitikáról vagy a sportélet visszasságairól. S minderről az országos helyzet tükrében.

– *Végezetül engedjen meg egy személyes kérdést. Ön igazgatója ennek a hallatlanul jelentős intézetnek, elnöke a világszövetségnek, országgyűlési képviselő és a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének is tagja. Jut-e ideje arra, hogy mindemellett közvetlen tapasztalatokat szerezzen a szórványmagyság életéről: jut-e ideje és energiája az utazásra és a beszélgetésre?*

– Nem szoktam világszövetségi „dresszben” utazni, de egyéb, többnyire tudományos célú útjaim során mindig megtalálom a módját, hogy a fölkeresett ország magyarjaival találkozam. Szerintem az ő szemszögükből nézve is jobb, ha én egy előkelő egyetem vendégeként érkezem; ez növeli előtűk Magyarország presztízsét. Lám – mondják –, itt is elismerik a hazai tudósokat. . . Megerősíti őket abban, hogy helyesen teszik, ha olykor hazalátogatnak, fölveszik vagy tovább gombolyítják a szakmai és személyes érintkezések fonalát. Meghívóim, akik ismernek, tudják, hogy ellátogatók az ott élő magyarokhoz, a magyar társaságban pedig beszámolok arról is, miért hívtak meg, milyen előadást tartok, milyen konferencián képviselem Magyarországot. Az ember nem bontható szét ízekre, hogy: most ez a közgazdász, ez az elnök, ez a képviselő. . . Nem. Ugyanaz a személy ugyanazokért a célokért dolgozik, nem igaz? Akkor is, ha más-más területen teszi. Amíg birom, csinálom én is.

B. B. A.

A SZERKESZTŐSÉG KÖZLI: Kérjük kedves munkatársainkat, hogy lapunknak szánt kéziratokat két példányban (egy másolattal) és a szabványnak megfelelő gépeléssel (egy oldalon 25 sorral, egy sorban 60 leütéssel, kettős sorközzel, megfelelő margóval) küldjék be, mert ezzel egyrészt megkönnyítik a nyomdai korrektúra munkáját, másrészt megkímélik a szerkesztőséget a kéziratmásolás többlet-költségeitől. – Kéziratokat és illusztrációkat, amelyeket nem mi kértünk, vagy előzetesen nem beszéltünk meg, nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.